

Stan stosunków polsko-amerykańskich

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ostatnim czasie więcej niż zwykle mówiło się o stosunkach polsko-amerykańskich. Kwestia bilansu naszych relacji ze Stanami Zjednoczonymi podnoszona była w debacie publicznej przy okazji konferencji bliskowschodniej, zorganizowanej w Warszawie, w której udział wzięli wysocy rangą przedstawiciele administracji amerykańskiej – wiceprezydent Mike Pence i sekretarz stanu Mike Pompeo. Na marginesie tego wydarzenia powrócił także kontrowersyjny temat tzw. ustawy 447, dotyczącej restytucji przedwojennego prywatnego mienia żydowskiego. Osobną sprawą są negocjacje w kwestii stałej obecności wojsk amerykańskich na terytorium Polski (tzw. Fort Trump). W ostatnich tygodniach w prasie pojawiały się sprzeczne doniesienia na ten temat – według niektórych sprawa miała być już niemal przesądzona negatywnie, a według innych – pozytywnie.

O stosunki między Polską a Stanami Zjednoczonymi ostatnio pytaliśmy niemal rok temu – w kwietniu 2018 roku¹. Ze względu na wzmożone zainteresowanie relacjami polsko-amerykańskimi zdecydowaliśmy się sprawdzić, co obecnie² sądzą o nich Polacy. Tym razem skupiliśmy się przede wszystkim na kwestii bilansu tych stosunków, a także na ocenie szans na powstanie stałej bazy wojsk amerykańskich w Polsce.

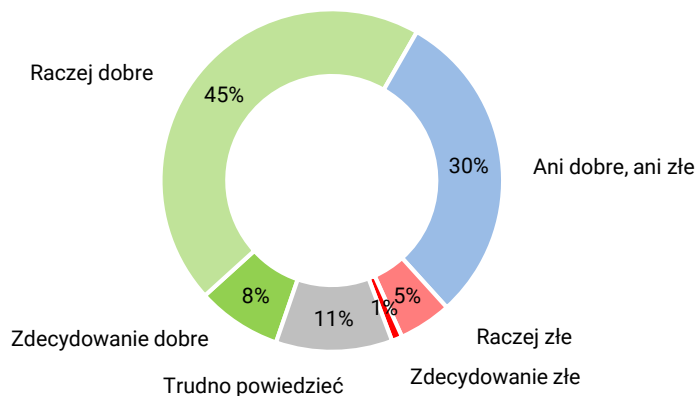
OCENA STOSUNKÓW POLSKO-AMERYKAŃSKICH

Ponad połowa (53%) badanych uważa, że obecnie stosunki polsko-amerykańskie są dobre. Mniej niż jedna trzecia (30%) sądzi, że nie są one ani dobre, ani złe. Tylko 6% respondentów twierdzi, że relacje między naszym krajem a Stanami Zjednoczonymi są złe.

¹ Zob. komunikat CBOS „O stosunkach polsko-amerykańskich i prezydenturze Donalda Trumpa”, maj 2018 (oprac. B. Badora).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (346) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 marca 2019 roku na liczącej 982 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-amerykańskie? Czy są one:

Opinie w tej sprawie są wyraźnie powiązane z orientacją polityczną badanych. Osoby o poglądach prawicowych zdecydowanie częściej niż inni twierdzą, że stosunki polsko-amerykańskie są dobre – takiego zdania jest 70% z nich. Podobne deklaracje składa 55% respondentów deklarujących poglądy centrowe i jedynie nieco ponad jedna trzecia (36%) ankietowanych identyfikujących się z lewicą. Wśród tych ostatnich niemal połowa (47%) sądzi, że te relacje nie są ani dobre, ani złe, a 15% twierdzi, że są one złe (zob. tabelę aneksową 1).

Znajduje to odzwierciedlenie także w podziale według potencjalnych elektoratów partyjnych, wyróżnionych na podstawie deklaracji głosowania w hipotetycznych wyborach. Badani, którzy oddaliby głos na Prawo i Sprawiedliwość, w zdecydowanej większości (71%) oceniają stosunki polsko-amerykańskie jako dobre. Pozytywne opinie przeważają również wśród zwolenników ruchu Kukiz'15 (49%). Podobne odsetki potencjalnych wyborców Platformy Obywatelskiej twierdzą, że relacje między Polską a Stanami Zjednoczonymi są dobre (42%) i ani dobre, ani złe (44%). Z kolei wśród respondentów skłonnych oddać głos na Polskie Stronnictwo Ludowe lub Wiosnę przeważa opinia, że stosunki polsko-amerykańskie nie są obecnie ani dobre, ani złe (odpowiednio 48% i 43%).

TABELA 1

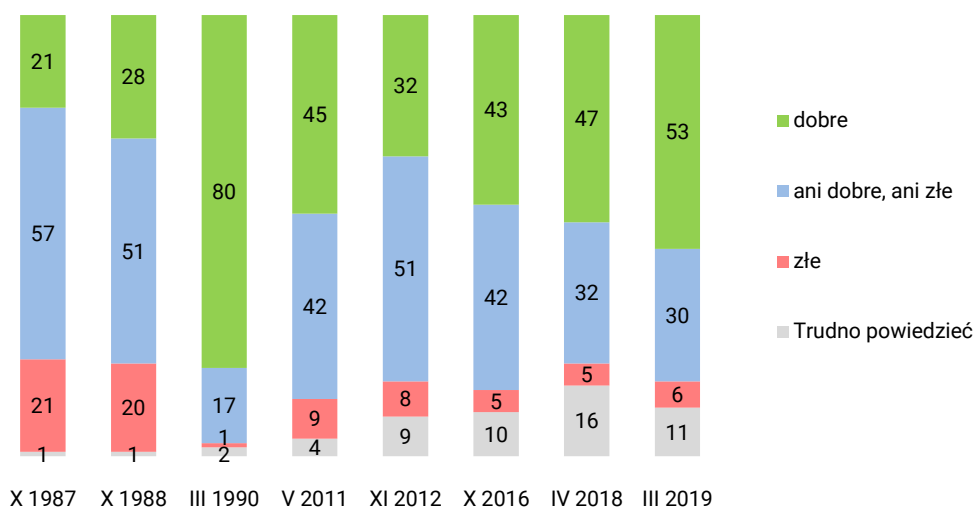
Potencjalne elektoraty	Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-amerykańskie? Czy są one:			
	dobre	ani dobre, ani złe	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	71	21	2	6
Kukiz'15*	49	31	12	8
Platforma Obywatelska RP	42	44	8	6
Polskie Stronnictwo Ludowe*	39	48	7	6
Wiosna*	31	43	16	10

* Do rozkładów odpowiedzi w tych grupach należy podchodzić z ostrożnością ze względu na ich małą liczebność

Ocena stosunków polsko-amerykańskich jest obecnie lepsza niż w ostatnich latach. Odsetek badanych uważających, że nasze relacje ze Stanami Zjednoczonymi są dobre, wzrósł o 6 punktów procentowych w stosunku do kwietnia 2018 roku, o 10 punktów w stosunku do października 2016 roku i aż o 21 punktów w porównaniu do września 2012 roku. Trudno jednak oczekiwać, by wskaźnik ten zbliżył się do rekordowego poziomu z marca 1990 roku, gdy stosunki polsko-amerykańskie za dobre uznawało 80% respondentów.

CBOS

RYS. 2. Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-amerykańskie? Czy są one:

RÓWNOWAGA W STOSUNKACH POLSKO-AMERYKAŃSKICH

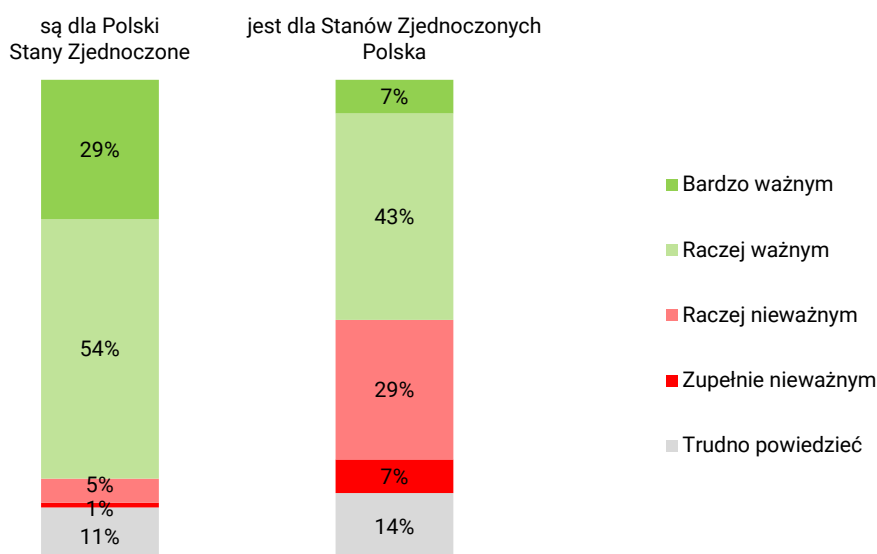
Ze względu na różnicę wielkości i globalnego znaczenia Polski i Stanów Zjednoczonych pojawia się naturalne pytanie o równowagę w stosunkach obu państw: czy relacje te są równie ważne dla obydwu partnerów, czy też dla jednego z nich mają one większe znaczenie niż dla drugiego.

Prawie jedna trzecia badanych (29%) ocenia, że Stany Zjednoczone są dla Polski partnerem bardzo ważnym, a kolejne 54% – że raczej ważnym. W sumie ponad cztery piąte (83%) respondentów uznaje Stany Zjednoczone za ważnego partnera Polski.

Wyraźnie mniej, bo dokładnie połowa ankietowanych uważa, że Polska jest ważnym partnerem dla Stanów Zjednoczonych, przy czym jedynie 7% ocenia, że jesteśmy dla nich partnerem bardzo ważnym. Ponad jedna trzecia (36%) sądzi, że dla Stanów Zjednoczonych relacje z Polską nie są ważne.

CBOS

RYS. 3. Jak Pan(i) sądzi, jak ważnym partnerem:

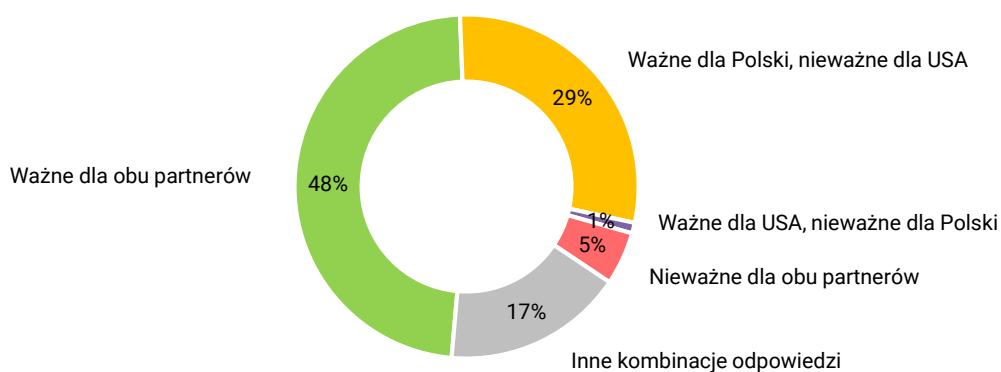

Wyniki badania świadczą o pewnej asymetrii stosunków polsko-amerykańskich – Stany Zjednoczone są postrzegane jako partner ważniejszy dla Polski niż Polska dla Stanów Zjednoczonych.

Rozpatrując te wyniki łącznie można stwierdzić, że niemal połowa badanych (48%) uznaje, iż relacje polsko-amerykańskie są ważne (choć niekoniecznie bardzo ważne) dla obydwu stron. Znacząca grupa (29%) sądzi, że są one ważne dla nas, ale niezbyt istotne dla Amerykanów. Inne kombinacje odpowiedzi pojawiają się zdecydowanie rzadziej.

CBOS

RYS. 4. Ocena istotności stosunków polsko-amerykańskich

Także w tym przypadku istotną zmienną różnicującą są poglądy polityczne badanych. Respondenci o poglądach prawicowych w wyraźnej większości uważają, że stosunki polsko-amerykańskie są ważne dla obu stron. Z kolei osoby identyfikujące się z lewicą częściej skłaniają się ku pogładowi, że są one ważne dla Polski, a nieważne dla Stanów Zjednoczonych.

Opinia, że relacje polsko-amerykańskie są istotne dla obydwu partnerów, zdecydowanie przeważa wśród badanych, którzy w hipotetycznych wyborach zagłosowaliby na Prawo i Sprawiedliwość. W przypadku potencjalnych elektoratów PSL i Kukiz'15 opinie rozkładają się mniej więcej po równo – podobny odsetek badanych uważa, że są one ważne dla obydwu stron, co jest zdania, że zależy na nich głównie Polsce. Potencjalni wyborcy Platformy Obywatelskiej i Wiosny w większości twierdzą, że Stany Zjednoczone są dla Polski ważnym partnerem, ale nasz kraj nie jest dla nich partnerem istotnym.

Ze względu na niskie liczebności pozostałych kategorii, w tabeli 3 przedstawiono jedynie odsetki badanych twierdzących, że stosunki polsko-amerykańskie są ważne dla obydwu stron oraz że są one ważne dla Polski, ale nie dla Stanów Zjednoczonych. Z tego powodu procenty nie sumują się do stu.

TABELA 2

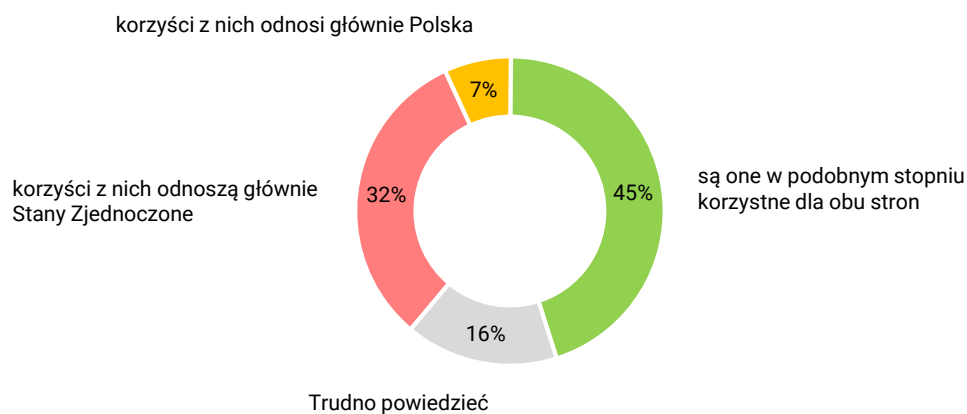
	Ocena istotności stosunków polsko-amerykańskich	
	Ważne dla obu partnerów	Ważne dla Polski, nieważne dla USA
	w procentach	
Poglądy polityczne		
Lewica	31	50
Centrum	43	35
Prawica	67	22
Trudno powiedzieć	39	19
Potencjalne elektoraty		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	73	14
Platforma Obywatelska RP	28	52
Polskie Stronnictwo Ludowe*	43	42
Kukiz'15*	34	37
Wiosna*	14	63

* Do rozkładów odpowiedzi w tych grupach należy podchodzić z ostrożnością ze względu na ich małą liczebność

Nieco mniej niż połowa badanych (45%) ocenia, że korzyści z relacji polsko-amerykańskich rozkładają się mniej więcej po równo. Mniej więcej jedna trzecia (32%) sądzi, że korzyści odnoszą z nich głównie Stany Zjednoczone. Polska znacznie rzadziej wskazywana jest jako główny beneficjent relacji (7%).

CBOS

RYS. 5. Jak ogólnie określił(a)by Pan(i) relacje polsko-amerykańskie?
Czy Pana(i) zdaniem:

Podobnie jak w przypadku omawianych wyżej zmiennych, także poglądy dotyczące bilansu naszych stosunków ze Stanami Zjednoczonymi są powiązane z orientacją polityczną badanych: zwolennicy prawicy częściej skłonni są widzieć je jako obopólnie korzystne, a lewicy – jako korzystne przede wszystkim dla Stanów Zjednoczonych (zob. tabelę aneksową 4).

Opinia dotycząca bilansu stosunków polsko-amerykańskich jest powiązana z ich ogólną oceną – badani oceniający je jako korzystne dla obu stron częściej niż inni uważają też, że są one dobre.

TABELA 3

Jak ogólnie określił(a)by Pan(i) relacje polsko-amerykańskie? Czy Pana(i) zdaniem:	Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki polsko-amerykańskie? Czy są one:			
	dobrze	ani dobre, ani złe	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– korzyści z nich odnoszą głównie Stany Zjednoczone	41	40	12	7
– korzyści z nich odnosi głównie Polska	53	35	7	5
– są one w podobnym stopniu korzystne dla obu stron	71	23	1	5
Trudno powiedzieć	29	28	6	38

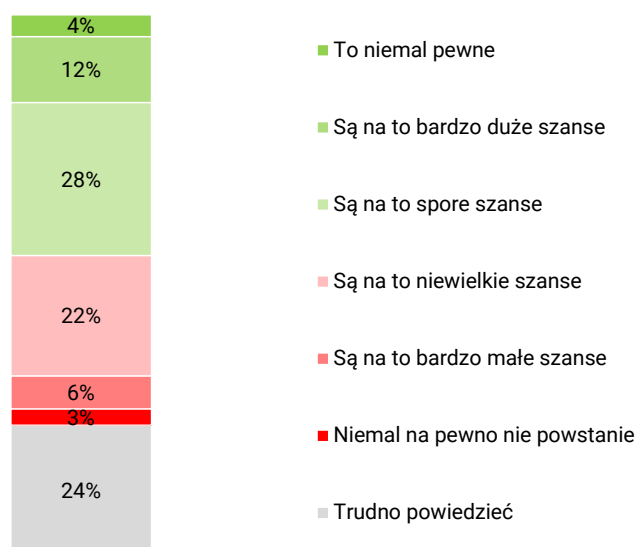
SZANSE NA STAŁĄ OBECNOŚĆ WOJSK AMERYKAŃSKICH W POLSCE

Jednym z tematów rozmów między Polską a Stanami Zjednoczonymi jest aktualnie stała obecność wojsk amerykańskich w Polsce. Doniesienia na temat stanu tych negocjacji są ze sobą sprzeczne: twierdzi się zarówno, że zakończą się one fiaskiem, jak i że już niedługo zostanie osiągnięty w tej kwestii sukces.

Ta niepewność jest odzwierciedlona w odpowiedziach badanych. Znacząca część respondentów (44%) skłania się ku opinii, że tzw. Fort Trump rzeczywiście powstanie na terenie Polski. Jednocześnie jednak liczna jest także grupa ankietowanych przewidujących, że tak się nie stanie (31%). Niemal jedna czwarta badanych (24%) wybiera odpowiedź „trudno powiedzieć”.

CBOS

RYS. 6. Jak Pan(i) ocenia, jakie są szanse na to, że w Polsce powstanie stała baza wojsk amerykańskich, tzw. Fort Trump?

Respondenci, którzy postrzegają relacje polsko-amerykańskie jako bardziej zrównoważone, korzystne dla obydwu stron, w większości przewidują, że baza wojsk amerykańskich rzeczywiście w Polsce powstanie. Z kolei badani uważający, że korzystają na nich głównie Stany Zjednoczone, przewidują raczej, że negocjacje dotyczące tzw. Fort Trump zakończą się fiaskiem.

TABELA 4

Jak ogólnie określił(a)by Pan(i) relacje polsko- -amerykańskie? Czy Pana(i) zdaniem:	Jak Pan(i) ocenia, jakie są szanse na to, że w Polsce powstanie stała baza wojsk amerykańskich, tzw. Fort Trump?		
	Raczej powstanie	Raczej nie powstanie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– korzyści z nich odnoszą głównie Stany Zjednoczone	36	47	17
– korzyści z nich odnosi głównie Polska	40	42	18
– są one w podobnym stopniu korzystne dla obu stron	62	23	15
Trudno powiedzieć	17	19	64

Polacy dość dobrze, lepiej niż w ostatnich latach, oceniają obecne stosunki naszego kraju ze Stanami Zjednoczonymi. Ponad połowa badanych twierdzi, że relacje między Polską a USA są dobre. Trzeba jednak zauważyć, że niekoniecznie uznają te stosunki za symetryczne. Znaczący odsetek respondentów sądzi, że Polsce zależy na nich bardziej niż Stanom Zjednoczonym. Dość liczna jest także grupa badanych twierdzących, że to USA bardziej na nich korzystają.

Poglądy w tej kwestii są powiązane z orientacją światopoglądową respondentów. Osoby o poglądach prawicowych częściej niż inni badani oceniają relacje polsko-amerykańskie jako dobre, są też skłonni widzieć je jako bardziej symetryczne: istotne dla obu partnerów i obopólnie korzystne.

Opracował

Antoni Głowacki